

Dávky na bydlení

1. Existují sociální dávky, které slouží na úhradu nákladů na bydlení?

Ano. K částečnému krytí nákladů na bydlení slouží dávka státní sociální podpory – **příspěvek na bydlení**, a dále dávka pomoci v hmotné nouzi – **doplatek na bydlení**.

2. Jaké jsou podmínky pro přiznání těchto dávek?

Rozhodující pro přiznání dávek je **výše příjmů, nákladů na bydlení a forma bydlení**.

- Na **příspěvek na bydlení** má nárok osoba (rodina), která vynakládá více než 30 % (v Praze 35 %) ze svého příjmu na náklady na bydlení a zároveň však těchto 30 % (v Praze 35 %) z příjmu není vyšší než zákonem stanovená hranice (tzv. normativní náklady na bydlení – jejich výši naleznete na http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/prisp_na_bydleni).
- Nárok na **doplatek na bydlení** má osoba (rodina), která se nachází v hmotné nouzi a **splňuje podmínky pro přiznání příspěvku na živobytí** (viz leták [Dávky pomoci v hmotné nouzi](#)). Úřad práce poskytne této osobě (rodině) doplatek na bydlení, jestliže jí příjem spolu s příspěvkem na živobytí stačí k zabezpečení živobytí, nikoliv však k úhradě odůvodněných nákladů na bydlení (i s využitím příspěvku na bydlení). S přihlédnutím k celkovým sociálním a majetkovým poměrům může úřad práce (ale nemusí) doplatek na bydlení poskytnout také osobě (rodině), které příspěvek na živobytí nebyl přiznán, avšak její příjem nepřesáhl 1,3násobek částky živobytí (částky živobytí popisuje leták [Dávky pomoci v hmotné nouzi](#)).

3. Na jakou formu bydlení mohou dávky získat?

Příspěvek na bydlení můžete získat, pokud bydlíte:

- ve vlastním bytě či rodinném domě,
- v nájemním či družstevním bytě,
- v bytě ve vlastnictví manžela, pokud nárok na příspěvek na bydlení neuplatňuje manžel.

Doplatek na bydlení můžete získat, pokud bydlíte:

- ve vlastním bytě či rodinném domě,
- v bytě na základě smlouvy (například nájemní či podnájemní smlouvy, smlouvy o výpůjčce), rozhodnutí či jiného právního titulu (například služebnosti bytu),
- v bytě ve vlastnictví manžela, pokud nárok na doplatek na bydlení neuplatňuje manžel,
- ve vlastní stavbě pro individuální/rodinnou rekreaci, pokud splňuje **standardy kvality bydlení**,
- v jiném než obytném prostoru (nezkolaudovaném jako byt) na základě vlastnického práva, smlouvy, rozhodnutí nebo jiného právního titulu, pokud tento prostor splňuje **standardy kvality bydlení** a úřad práce určí, že jde o případ hodný zvláštního zřetele,
- v ubytovacím zařízení na základě smlouvy o ubytování (např. v ubytovně), pokud ubytovací zařízení splňuje požadavky zákona o ochraně veřejného zdraví,^[1] obec, na jejímž území se ubytovací zařízení nachází, vyslovila souhlas s poskytováním doplatku na bydlení a úřad práce určí, že jde o případ hodný zvláštního zřetele,

- v zařízení sociálních služeb (v azylovém domě, v domově pro seniory, v domově pro osoby se zdravotním postižením, v domově se zvláštním režimem, v chráněném bydlení, v domě na půli cesty, v terapeutické komunitě).

Právní titul k užívání bytu/prostorů je nezbytné prokázat písemným dokladem.

4. Co jsou standardy kvality bydlení a kdo je hodnotí?

V případě, že bydlíte ve vlastní stavbě pro individuální či rodinnou rekreaci či v jiném než obytném prostoru (nezkolaudovaném jako byt), může úřad práce přiznat doplatek na bydlení, pokud objekty splňují standardy kvality bydlení. Splnění standardů kontroluje na žádost úřadu práce stavební úřad.^[2] Mezi standardy kvality bydlení patří:

- objekt má povahu samostatně vymezeného uzamykatelného prostoru s minimálně jednou obytnou místností,
- objekt má zajištěn neomezený přístup k pitné vodě,
- obytná místnost má podlahovou plochu min. 8 m² (16 m², pokud má objekt jednu místnost, pokud jde o jednolůžkový pokoj v ubytovací jednotce 8 m², 12,6 m² u dvoulůžkového pokoje),
- stavba splňuje požadavky pro bezpečnost a ochranu zdraví,
- světlá výška místností je alespoň 2 600 mm (2 300 mm v podkroví, u staveb pro individuální či rodinnou rekreaci 2 500 mm, 2 300 mm v podkroví),
- objekt má záchod a koupelnu (u staveb pro individuální či rodinnou rekreaci záchod),
- objekt má zajištěno denní osvětlení, větrání a vytápění s možností regulace vnitřní teploty.

5. Mohu dávky získat, pokud užívám pouze část bytu (pokoj v bytě)?

Příspěvek na bydlení nikoliv.

V případech hodných zvláštního zřetele Vám může úřad práce přiznat doplatek na bydlení. Pokud s Vámi v bytě žijí další osoby, které se společně neposuzují, určí úřad práce Vaše náklady na bydlení podílem z celkových nákladů na bydlení za celý byt.

6. Musím mít v bytě hlášen trvalý pobyt, abych dávku na bydlení získal?

V případě příspěvku na bydlení ano.

U doplatku na bydlení úřad práce splnění podmínky trvalého pobytu nevyžaduje. Pokud však bydlíte ve vlastním bytě či v bytě na základě nájemní smlouvy, úřad práce Vás vyzve, abyste si jako žadatel o doplatek na bydlení uplatnil nárok na příspěvek na bydlení, tj. podal si žádost o příspěvek a nahlásil si trvalý pobyt na adresu bytu, který užíváte. Jestliže tak neučiníte a nebudete mít prokazatelné překážky si trvalý pobyt přihlásit (překážkou může být například, jestliže se obáváte, že by pronajímatel neprodloužil smlouvu, pokud byste si trvalý pobyt přihlásil bez jeho souhlasu), může úřad práce přiznat nižší doplatek na bydlení a po třech měsících jej odejmout.

K přihlášení trvalého pobytu není třeba souhlasu pronajímatele, postačuje doložit oprávnění k užívání objektu (domu, bytu), typicky nájemní smlouvu. Ani výslovný nesouhlas pronajímatele s přihlášením k trvalému pobytu ve smlouvě není překážkou zaevidování trvalého pobytu (obecní úřad – ohlašovna nesmí k takovému prohlášení pronajímatele přihlížet). Po skončení nájmu může pronajímatel dosáhnout zrušení adresy trvalého pobytu, pokud ohlašovně doloží, že dřívějšímu nájemci zaniklo užívací právo a v objektu nebydlí. Pronajímanou nemovitost nemůže postihnout exekutor z důvodu nájmu (nařídit její prodej).

Pokud se povinný v objektu fakticky zdržuje, lze v něm postihnout jeho věci (provést soupis věci), i když v něm nemá hlášen trvalý pobyt. Pro případ nájmu vybaveného bytu je proto důležité, aby pronajímatel vybavení v nájemní smlouvě popsal.

7. Musím mít v České republice faktické bydliště, abych dávku na bydlení získal?

Ano. Žadatel o dávku musí mít na území České republiky bydliště (tuto podmínku splní, pokud se zde dlouhodobě zdržuje, vykonává zde výdělečnou činnost, žije zde s rodinou, plní zde povinnou školní docházku nebo se zde soustavně připravuje na budoucí povolání, popř. existují jiné významné důvody, zájmy či aktivity, jejichž vzájemná souvislost dokládá sepětí s ČR).

8. Jaké příjmy a v jaké výši úřad práce zohledňuje?

Jednoduše řečeno, veškeré příjmy po odečtení nákladů na jejich dosažení, zajištění a udržení (tj. po odečtení daní, pojistného na sociální a zdravotní pojištění atd.). U podnikatelů úřad práce započítává fiktivní částku příjmu, i pokud osoba nemá žádný příjem nebo je ve ztrátě. V případě doplatku na bydlení úřad práce započítává příjem ze zaměstnání pouze ze 70 %, příjem z podpory v nezaměstnanosti a při rekvalifikaci a z důchodu z 80 %.

V případě příspěvku na bydlení úřad práce započítává příjem všech osob, které jsou v témže bytě hlášeny k trvalému pobytu bez ohledu na to, zda spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.^[3] U doplatku na bydlení úřad práce posuzuje příjem stejného okruhu společně posuzovaných osob jako u příspěvku na živobytí (viz leták [Dávky pomoci v hmotné nouzi](#)). Od příjmu úřad práce **neodečítá splátky úvěrů (hypoték), exekuční srážky či splátky výživného.**

9. Jaké náklady na bydlení úřad práce zohledňuje?

V případě **příspěvku na bydlení** skutečné nájemné, náklady za plnění poskytované s užíváním bytu, u družstevních bytů a bytů vlastníků tzv. srovnatelné náklady (stanovené zákonem), u všech bytů náklady za plyn, elektřinu, vodné, stočné, odvoz odpadu a centrální vytápění nebo za pevná paliva, **za předcházející kalendářní čtvrtletí**. Pokud jste v bytě nebydleli, a nehradili jste tedy náklady na bydlení, úřad práce započítá 80 % normativních nákladů na bydlení.

V případě **doplatku na bydlení** úřad práce zohledňuje tzv. odůvodněné náklady na bydlení v daném měsíci (v případě, že o doplatek na bydlení žádáte) či v předcházejícím měsíci (pokud již doplatek na bydlení pobíráte), tj.:

- nájemné (maximálně v místně obvyklé výši, kterou určí úřad práce vlastním prošetřením),
- obdobné náklady spojené s vlastnickou, družstevní formou bydlení či obdobné náklady při užívání bytu v jiné než nájemní, družstevní nebo vlastnické formě bydlení (částečně také úhradu do fondu oprav, úhradu daně z nemovitosti, v případě družstevní formy bydlení se započítávají tyto náklady maximálně do výše normativních nákladů na bydlení),
- úhrady za služby spojené s užíváním bytu (úhradu za ústřední /dálkové/ vytápění, za dodávku teplé vody, za úklid společných prostor v domě, za užívání výtahu, za dodávku vody z vodovodů a vodáren, za odvádění odpadních vod kanalizacemi, za osvětlení společných prostor v domě, za odvoz tuhého komunálního odpadu, za vybavení bytu společnou televizní a rozhlasovou anténou, popř. další prokazatelné a nezbytné služby související s bydlením),

- úhradu prokazatelné nezbytné spotřeby energií (úhradu za elektřinu, plyn, další druhy paliv, a to ve výši, která je v místě obvyklá podle sdělení dodavatelů energií),
- při užívání jiného než obytného prostoru nebo ubytovacího zařízení úhradu za užívání prostoru, za služby a úhradu spotřeby energií, a to až do výše, která je v místě obvyklá, maximálně do výše 90 % normativních nákladů na bydlení pro nájemní formu bydlení,
- při užívání zařízení sociálních služeb úhradu nákladů obdobných nájemnému, úhradu za služby a za spotřebu energií, a to až do výše, která je v místě obvyklá, maximálně do výše normativních nákladů na bydlení pro nájemní formu bydlení,
- u stavby pro individuální / rodinnou rekreaci užívané vlastníkem úhradu nákladů obdobných nájemnému spojených s vlastnickou formou bydlení, úhradu za služby a za spotřebu energií, a to až do výše, která je v místě obvyklá, maximálně do výše 90 % normativních nákladů pro vlastnickou formu bydlení.

Z těchto důvodů nemusí vždy dávky stačit k úhradě všech skutečných nákladů na bydlení.

10. Jak úřad práce určí náklady na bydlení pro doplatek na bydlení, pokud se mnou v bytě, v jiném než obytném prostoru či v místnosti v ubytovně, bydlí další osoby, které nejsou společně posuzovány?

Pokud s Vámi užívají byt, jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení další osoby, které nejsou společně posuzovány (tuto skutečnost musíte prokázat), určí úřad práce výši Vašich nákladů na bydlení podílem z celkových nákladů za celý byt / jiný než obytný prostor / ubytovací zařízení (nemůžete-li doložit skutečné náklady, úřad práce zohlední náklady obvyklé, případně normativní náklady / 90 % normativních nákladů v případě jiného než obytného prostoru a ubytovacího zařízení). Úřad práce nerozpočítává náklady na bydlení v případě zařízení sociálních služeb.

11. Jak úřad práce určí výši dávky na bydlení?

- Výši **příspěvku na bydlení** určí úřad práce tak, že od Vašich skutečných nákladů na bydlení (průměrných měsíčních nákladů za předchozí kalendářní čtvrtletí) nebo od normativních nákladů na bydlení (pokud je skutečné náklady převyšují) odečte 30 % (v Praze 35 %) Vašeho příjmu či příjmu rodiny (průměrného měsíčního příjmu za předchozí kalendářní čtvrtletí).
- Výši **doplatku na bydlení** určí úřad práce tak, že od odůvodněných nákladů na bydlení odečte příspěvek na bydlení, který jste obdržel v předchozím měsíci. Dále od Vašeho příjmu či příjmu rodiny zvýšeného o příspěvek na živobytí odečte Vaši částku živobytí či částku živobytí rodiny (částky živobytí popisuje leták [Dávky pomoci v hmotné nouzi](#)). Rozdíl mezi takto upravenými náklady a příjmem činí výši doplatku na bydlení. Vychází-li částka v záporné hodnotě, nemáte nárok na doplatek na bydlení.

12. Musím mít při podání žádosti o dávku uhrazené náklady na bydlení?

Pro **příspěvek na bydlení** úřad práce zohlední náklady na bydlení, které jste skutečně uhradil v předchozím kalendářním čtvrtletí (můžete je uhradit též prostřednictvím účtu třetí osoby, např. příbuzného, za předpokladu, že úřadu práce prokážete, že náklady jste fakticky hradil ze svých prostředků). V případě nové žádosti o **doplatek na bydlení** dokládáte úřadu práce náklady na bydlení za aktuální měsíc, tj. nemusíte mít náklady na bydlení ještě skutečně uhrazené (postačí např. předpis nájemného, rozpis plateb služeb, SIPO apod.).

13. Po zúčtování služeb/energií mi byl vyplacen přeplatek/stanoven nedoplatek, snížil se/zvýšil se mi dávky na bydlení? Mohu žádat za účelem uhrazení nedoplatku nějakou jednorázovou dávku?

Přeplatky na službách a energiích úřad práce zohlední při výpočtu dávek na bydlení, může se tak stát, že se dávky na bydlení sníží nebo na ně v daném měsíci nebudete mít vůbec nárok.

Nedoplatky na službách a energiích úřad práce zohlední při výpočtu dávek na bydlení, dávky na bydlení může navýšit. Ve výjimečných případech může úřad práce poskytnout na úhradu nedoplatku na energiích a službách též mimořádnou okamžitou pomoc.

14. Přestěhoval jsem se, mohou mi být dávky na bydlení poskytnuty a kdy?

Pokud jste v předchozím bydlišti pobíral příspěvek na bydlení, nárok na dávku zůstává zachován, avšak úřad práce vychází při určování jeho výše z doložených nákladů za poslední kalendářní čtvrtletí z předchozího bydliště. Pokud jste před přestěhováním příspěvek na bydlení nepobíral, můžete si o něj neprodleně po přestěhování požádat, úřad práce započítá do nákladů na bydlení 80 % normativních nákladů a může dávku poskytnout. O doplatek na bydlení si můžete požádat neprodleně po přestěhování, úřad práce jej může přiznat od měsíce, v němž jste podal žádost.

15. Musím se přestěhovat, nemám však peníze na úhradu jistoty (dříve kauce), kterou pronajímatel vyžaduje při uzavření nájemní smlouvy, může mi úřad práce poskytnout na úhradu jistoty nějakou dávku?

Podle stávajícího výkladu zákona Ministerstvem práce a sociálních věcí není možné jistotu hradit prostřednictvím dávek na bydlení, ani nelze na úhradu jistoty poskytnout mimořádnou okamžitou pomoc. Můžete požádat o pomoc sociálního pracovníka, aby vyjednal s pronajímatelem nepožadování jistoty (pronajímatel má jistotu hrazení nájmu z dávek na bydlení). Přestože úřad práce aktuálně na jistotu jednorázovou dávku neposkytuje, můžete o ni požádat; pokud nebude dávka přiznána ani na základě odvolání, máte možnost podat správní žalobu (viz bod č. 24).

16. Úřad práce mě vyzval, abych si hledal jiné přiměřené bydlení. Má na to právo?

Ano. V případě, že bydlíte v jiném než obytném prostoru nebo v ubytovacím zařízení a pobíráte doplatek na bydlení, úřad práce informuje obecní úřad podle místa skutečného pobytu a vyzve jej k zahájení sociální práce za účelem řešení Vaší bytové situace. Vy sám jste povinen si aktivně hledat přiměřené bydlení a požádat o pomoc obec, v níž máte trvalý pobyt či ve které se zdržujete. Pokud Vám obec nabídne přiměřené bydlení a Vy jej bez vážného důvodu odmítnete, nárok na doplatek na bydlení nevznikne.

17. Úřad práce odňal doplatek na bydlení, neboť příjemce dávky přestal splňovat podmínky nároku na dávku (byl vyřazen z evidence uchazečů o zaměstnání / nastoupil do výkonu trestu odnětí svobody apod.). Může úřad práce vyplácet dávku společně posuzované osobě?

Pokud příjemce doplatku na bydlení přestal splňovat podmínky nároku na doplatek na bydlení, může nárok na dávku přejít na nejstarší společně posuzovanou osobu, která žije s dosavadním příjemcem, pokud s tímto přechodem vysloví souhlas. Platí, že právní vztah k bytu, k jinému než obytnému prostoru nebo k ubytovacímu zařízení, který má dosavadní příjemce doplatku na bydlení, má pro účely doplatku na bydlení i nejstarší společně posuzovaná osoba.

18. Kdy mi úřad práce dávky na bydlení vyplatí? Může je bez mého souhlasu zasílat na účet přímo pronajímateli?

Úřad práce vyplácí příspěvek na bydlení v měsíci následujícím po měsíci, za který příspěvek náleží (např. dávku náležející za prosinec vyplácí v lednu). **Doplatek na bydlení** vyplácí úřad práce v měsíci, za který náleží (dávku za leden vyplácí v lednu).

Dávky na bydlení může úřad práce zasílat též bez souhlasu příjemce dávek na účet pronajímatele nebo poskytovatele služeb k přímé úhradě nájemného či služeb, pokud jsou k tomu dány důvody (reálně hrozí, že příjemce nevyužije dávky na bydlení za účelem úhrady nákladů na bydlení, příjemce dávek neumí s dávkami hospodařit apod.).

19. Kde mohu o dávky na bydlení požádat?

O obě dávky můžete požádat na předepsaném tiskopisu Ministerstva práce a sociálních věcí na **úřadu práce, u příslušné krajské pobočky podle místa Vašeho trvalého pobytu** (na libovolném kontaktním pracovišti této krajské pobočky).

Vlastník a nájemce bytu či domu by měl nejprve požádat o příspěvek na bydlení a až poté o doplatek na bydlení, příp. podat obě žádosti současně (ve stejném kalendářním měsíci).

20. Pracovník úřadu práce odmítl moji žádost o dávku přijmout s tím, že nemám na dávku nárok, je takový postup správný?

Není. Pracovník úřadu práce je povinen žádost přijmout, i když není úplná (tj. i tehdy, pokud Vám chybí nějaký doklad), není oprávněn dopředu posuzovat, zda splňujete podmínky pro přiznání dávky. Není-li žádost úplná, je úřad práce povinen Vás vyzvat, abyste ji ve stanovené lhůtě doplnil (např. doložil chybějící skutečnosti). Odmítá-li příslušný úředník žádost přijmout, trvejte na přivolání vedoucího pracovníka a sepsání úředního záznamu o odmítnutí přijetí žádosti nebo žádost podejte na podatelně úřadu práce či pošlete poštou.

21. Jak dlouho trvá řízení o dávce?

Řízení by nemělo přesáhnout 30 dnů; v případě, že je třeba provést šetření v místě Vašeho bydliště, 60 dnů.

22. Slyšel jsem, že o dávky na bydlení mohu žádat i zpětně. Je to pravda?

O příspěvek na bydlení můžete žádat až tři měsíce zpětně. Doplatek na bydlení nemůžete získat zpětně, úřad práce jej může poskytnout nejdříve od prvního dne měsíce, v němž jste podal žádost o dávku.

23. Jak mohu postupovat, pokud nesouhlasím s rozhodnutím úřadu práce?

- Proti oznámení o přiznání nebo změně výše příspěvku na bydlení můžete podat **námítky** do 30 dnů ode dne výplaty první splátky dávky.
- Proti oznámení o přiznání nebo o zvýšení doplatku na bydlení můžete podat **námítky** do 15 dnů ode dne výplaty první splátky dávky.
- Ve výše uvedených případech musí úřad práce do 30 dnů vydat rozhodnutí o dávce.
- Proti rozhodnutí o všech dávkách můžete podat do 15 dnů **odvolání** k Ministerstvu práce a sociálních věcí prostřednictvím úřadu práce, který napadené rozhodnutí vydal.

24. Jak mohu postupovat, pokud nesouhlasím ani s rozhodnutím o odvolání?

Do dvou měsíců od obdržení rozhodnutí o odvolání můžete podat **žalobu ke krajskému soudu**, v jehož obvodu máte bydliště (řízení je osvobozeno od soudních poplatků).

Do jednoho roku od obdržení rozhodnutí o odvolání můžete podat **podnět k provedení přezkumného řízení** ministrovi práce a sociálních věcí.

Do tří let od skončení správního řízení o dávce můžete požádat úřad práce o neprávem odepřenou dávku. **Kdykoliv se můžete obrátit na veřejného ochránce práv**, po uplynutí

jednoho roku však již bude obtížné zjednat nápravu rozhodnutí, po uplynutí tří let již nelze nápravu zjednat vůbec.

[1] Úřad práce bude hodnotit splnění těchto požadavků od 1. května 2015.

[2] V případě, že pobíráte doplatek na bydlení, který Vám úřad práce přiznal či o který jste požádali před 1. 1. 2015, bude úřad práce hodnotit splnění standardů kvality bydlení až od září 2015.

[3] Úřad práce může rozhodnout, že při posuzování nároku na příspěvek na bydlení nebude k některé ze společně posuzovaných osob přihlížet, pokud tato osoba po dobu tří měsíců byt prokazatelně neužívá. Takový postup ovšem musíte úřadu práce navrhnout a neužívání bytu touto osobou prokázat.

„Převzato pro účely ÚMČ Praha 7 z webových stránek www.ochrance.cz se svolením Kanceláře veřejného ochránce práv.“

Kontaktní pracoviště Praha 7 Úřadu práce České republiky

Nábřeží kpt. Jaroše 1000/7, Holešovice, 17000 PRAHA 7 (kanceláře č. 112 – 118, 1. patro)

Tel. 950 178 111 fax 950 178 624 email: posta.abq@aa.mpsv.cz

Úřední dny:

Pondělí: 8:00 – 12:00 ; 13:00 – 17:00

Středa: 8:00 – 12:00 ; 13:00 – 17:00